

1

5 augustus, 19.46 uur

Joos

De aarde trilt opeens.

Het is de laatste weken vaker gebeurd, en een paar onwetende tellen denk ik dat dit hetzelfde is als altijd. Een kleine rimpeling in de aarde. Dan zal het zo ook meteen weer stoppen. Het trillen wordt echter heftig schudden. De aarde brult ondergronds woest en diep, het is angstaanjagend, een geluid zoals ik nog nooit gehoord heb. Alles schudt, valt, breekt, zwenkt, stort in, versplintert, klapt uit elkaar, barst, scheurt, wordt omhooggeduwd en naar beneden gestort.

Het lijkt alsof de weg waarop ik loop onder me vandaan wordt getrokken. Ik gil en wil steun zoeken bij de muur waar ik langs loop, maar ik val. Overal klinkt een zwaar gegrom, dat diep uit de aarde opstijgt. Het wordt nauwelijks overstemd door het harde gegil van mensen. Honden janken en blaffen. Ik probeer op te staan, maar het gaat niet. Het is alsof iemand onder me een tapijt op en neer schudt. Glas springt uit sponningen. Muren barsten open. Een paar stukken steen vliegen mijn kant uit en ik probeer mijn hoofd te bedekken. Overal klinkt gekraak en het instorten van muren. Bomen worden

ontworteld en vallen om of knakken, nietig als luciferstokjes.

Het gerommel dat diep uit de grond komt, is inmiddels aangezwollen tot een oorverdovend geluid. De aarde braakt brullend paniek uit en pure angst dringt diep in al mijn cellen door. Het schudden en golven lijkt eindeloos te duren. Achter me hoor ik mensen gillen, maar de aarde overstemt alles met haar gebrul. Meer gekraak. Nog meer klappen, geluid van dingen die kapotgaan en als een kaartenhuis in elkaar storten. Ik heb geen idee wat boven of onder is, of ik nu sta of lig.

Opeens valt het licht uit en dat maakt het nog veel enger. Het is donkerder dan ik ooit heb meegemaakt. Een gitzwarte avond die me opslokt. Er valt iets scherp en zwaars op mijn onderarm en iets anders raakt mijn hoofd. Het is alsof ik geblinddoekt ben, want hoe ik ook probeer, nergens vang ik licht op. Blinde paniek. Letterlijk.

Ik ga hier dood. Het flitst door mijn hoofd. Ik ga hier dood. Dood.

En dan, net zo plotseling als het begon, houdt het op. Er klinkt een oorverdovende stilte, slechts een paar tellen, en dan dringt het geschreeuw tot me door. Overal om me heen wordt gegild. Ik wil ook gillen, maar als ik mijn mond open, adem ik alleen maar stof in. Het brandt in mijn longen.

Ik hoor iemand kermen. Dan besef ik dat ik het zelf ben. Ik wil mijn mond aanraken maar kan mijn arm niet bewegen, en mijn hand doet gruwelijk pijn. Het is of er iemand op mijn onderarm staat en ik krijg er geen beweging in. Doordat het aardedonker is, zie ik niets. Een paar tellen lijkt het alsof ik geen arm meer heb. Gevoelloos. Ik probeer opnieuw te bewegen. Opeens is het alsof iemand een sluis openzet en de pijn schiet van mijn schouder naar mijn hand. Een gloeiende, vreselijke

pijn, erger dan ik ooit heb gevoeld.

Ik hoor geschreeuw en gehuil. Iemand roept God aan. Dingen die verder instorten. Kraken. Knakken. Breken. Een lichte naschok. Er valt gruis op mijn gezicht. Ik sluit mijn ogen, zodat daar niets in kan komen.

Ik probeer rustig te ademen, dwars door de brandende sensatie in mijn longen heen. In, Joos. En weer uit. Kom op. Je kunt dit. Je overleeft dit. Dit is fucking niet hoe het gaat eindigen!

Het ademen gaat slechts heel oppervlakkig. Ik voel met mijn vrije hand wat er op mijn bovenlichaam ligt. Iets van steen. Ik krijg het er niet vanaf. Het is te zwaar.

Het bewegen kost te veel energie. De pijn in mijn hand maakt me misselijk. Ik wil braken, maar ik kan mijn hoofd nauwelijks draaien, want dan trekt de pijn door mijn schouder naar mijn arm. Mijn wang komt hard tegen iets scherp aan.

Ik probeer te bedenken waar ik precies ben. Ik liep alleen. Ik was in de wirwar van steegjes onderweg om frisdrank en bier te gaan halen.

'We hebben geen fris meer,' had Chase vanuit de open keuken geroepen. 'En het bier is ook bijna op.'

'Ik loop wel even naar dat winkeltje verderop,' had ik gezegd. Niemand had verder zin om mee te gaan.

Ik heb geen idee waar ik precies lig nu. Alle steegjes lijken op elkaar hier en nergens op dit eiland vind je duidelijke straatnamen.

Was ik al lang onderweg? Ik weet wel dat ik voorbij het Koreaanse restaurant was gelopen, want ik had opgekeken en even geluisterd naar een zangeres die een nummer van Adele had gezongen. Het had komisch vals geklonken. Water Under the Bridge. Ik was nog uitgeweken voor een paardentaxi die

voorbij was gekomen en daarna was ik verder gelopen, tussen de smalle, slecht verlichte steegjes. Ik was voorbij kinderen gelopen die op blote voeten aan het voetballen waren. Ik was een stel gepasseerd dat innig gearmd liep. Hij was toerist, zij een Indonesisch meisje. Het waren de details die me opgevallen waren. Zijn rossige baard. Haar lange vlecht.

Even nadat ik hun voorbij was gelopen, was de aarde gaan beven.

Daarna is alles ingestort. Ik moet een stuk muur op me gekregen hebben.

Langzaam adem ik uit. De wereld vervaagt. Er is geen enkel verschil tussen mijn ogen openhouden of ze sluiten. Ik weet niet eens of ze nog open zijn. Ik zak langzaam weg. Gedachten verdwijnen. Pijn verdwijnt.

De aarde begint opeens weer te trillen, alsof ze fluistert: 'Maar ik ben er nog.'

2

Negen weken eerder - 3 juni

Joos

Terwijl we naar Schiphol rijden, probeer ik de paniek te onderdrukken. Mam kijkt opzij naar me en glimlacht. Ik zie dat ze gehuild heeft en ik kijk weg naar het voorbijglijdende landschap, terwijl ik slik. Ik kan haar helemaal geen drie maanden missen. Op de achterbank zit mijn broertje Tim en mijn beste vriendin Soof. Ze wilde graag mee om afscheid te nemen.

‘Maar je gaat niet huilen, hoor!’ had ik haar op het hart gedrukt. ‘Want mama gaat daar vast wel de boel bij elkaar brullen en als jij dan ook nog moet huilen, kom ik niet meer weg!’

Soof had gelachen en beloofd niet te gaan huilen. ‘En je vader? Komt hij afscheid nemen?’

‘Nee. Hij is een paar dagen weg met z’n nieuwe vriendin of zo.’

‘Die Elles?’

‘Deze heet Margreet, geloof ik. Ik hou het allemaal niet bij. Het boeit me niet. Mama zal me wegbrengen. Nou ja, met jou en Tim dan. Jij mag haar troosten als ik

door de douane ben!’ Ik had geknipoogd.

Waar ik niet op gerekend heb, is dat ik zelf heel veel zin heb om in tranen uit te barsten terwijl ik de borden voor de afslag Schiphol zie. In welk moment van verstandsverbijstering had ik bedacht dat drie maanden door Indonesië trekken in mijn eentje een goed plan was?! Naarmate het dichterbij kwam, was ik meer en meer paniek gaan voelen. Ik was nog nooit langer dan een week bij mam weggeweest. En al helemaal niet zo ver weg! Ik had zelfs vanochtend, toen ik voor de – voorlopig – laatste keer in mijn eigen bed wakker was geworden, heel even overwogen net te doen alsof ik ziek was, zodat ik niet weg kon gaan.

Op de achterbank zegt Soof iets over haar studie rechten tegen mijn moeder. Soof wist al jaren wat ze wilde doen. Ik heb nog geen idee eigenlijk. Misschien kom ik daar tijdens deze reis achter.

Boven ons zet een vliegtuig de landing in.

‘Oké, nog eenmaal. Heb je echt alles? Paspoort. Bankpasje. Creditcard. Je inentingsboekje. Je tickets. Je oplader?’

Ik knik. Alle belangrijke papieren zitten in een doorzichtig plastic hoesje, dat in mijn schoudertas zit.

Ik zie allerlei vliegtuigen op het tarmac staan. Singapore Airlines, Emirates, KLM, China Airlines. Ik voel de knoop in mijn maag rondzwiepen.

‘Drie maanden?’ Mam had me aangekeken toen ik het plan vertelde. Ik had een tussenjaar voordat ik zou gaan studeren – sociologie, bij gebrek aan iets anders wat me leuk leek en omdat mijn vader vindt dat ik toch echt

een universitaire studie moet doen ‘want anders had je geen vwo hoeven te doen!’ – en had maanden gewerkt om geld te verdienen. De laatste drie maanden van mijn tussenjaar wilde ik naar Indonesië om te backpacken. Juni, juli, augustus. ‘Oef! Dan ga ik je wel enorm missen!’

‘Ik jou ook, mama, maar ik wil dit al zo lang! Ik hoor iedereen over hoe gaaf het is om op reis te zijn, en ik wil dat zelf meemaken. Bovendien kun je dan al een beetje wennen aan hoe het is als ik op kamers ga.’

Ze had het wel begrepen, maar ik had gezien dat ze het lastig vond. Mam was een van mijn beste vriendinnen en ik zou haar ook enorm missen. Maar ik had me voorgenomen niet te huilen.

Nu zit ik hier toch mijn tranen weg te slikken. We parkeren en mam pakt mijn rugzak uit de achterbak.

‘Zwaar,’ zegt ze en ik vraag me af of ze het over de rugzak of het naderend afscheid heeft. ‘Doe hem eens om, dan maak ik een foto.’ Ze lacht en maakt een foto van me.

‘Hij gaat nergens op, hoor, mam!’ zeg ik waarschuwend. Ik heb helemaal geen make-up op en ik weet dat ik er bleek en moe uitzie. Ik heb al een paar nachten minder goed geslapen en ben veel met vriendinnen gaan stappen omdat ik ze de komende drie maanden moet missen.

Soof kwettert over haar vriendje en Tim pakt mijn rugzak van me over. Hij is twee jaar jonger dan ik en toch torent hij hoog boven me uit. Voor hem zal het ook wel gek zijn dat ik straks weg ben – dan is hij de enige die nog thuis is bij mam.

We lopen naar de vertrekhal en ik check mezelf en mijn backpack in, terwijl mam, Tim en Soof wachten.

Mijn hart bonkt als ik weer bij hen sta. Over drie uur vertrekt mijn vlucht naar Jakarta. Voor de eerste vier nachten heeft mam een hostel voor me geboekt. ‘Dan weet ik in ieder geval waar je die eerste dagen bent. En dan kun jij je oriënteren en bepalen waar je heen wilt.’

‘Laten we het niet te moeilijk maken. We doen nog een drankje en daarna ga jij lekker door de douane, oké?’ Mam klinkt gemaakt vrolijk. Ze zet haar zonnebril op, wat idioot is, want we lopen binnen.

‘Ja, en dan vieren we dat jij weg bent met een borrel, hè, Liz?’ Soof kijkt mama lachend aan. Soof heeft me al beloofd zo nu en dan bij mam langs te gaan voor een theetje of een wijntje. Die twee kunnen het altijd erg goed vinden met elkaar. Mam noemt haar een extra dochter.

‘Ja!’ zegt mam, maar ze kijkt weg.

Als we in het restaurant zitten, pakt Soof een pakje uit de plastic tas die ze al die tijd bij zich had. ‘Cadeautje van Nina, Jes en mij!’

Nieuwsgierig maak ik het open. ‘Wauw, dit is geweldig!’ Ik kijk naar de compacte polaroidcamera. Dat is nog eens een afscheidscadeau!

‘Er zitten zestig fotoblaadjes bij. Dus je kunt bijna elke dag een foto maken en dan koop je daar nieuwe blaadjes bij.’

Ik zoen haar en ik maak de eerste foto, van mam, Soof en Tim. Wapperend laat ik hem drogen en dan stop ik hem in mijn paspoorthoesje.

Mam geeft me ook nog een cadeau. ‘Hebben jullie dit afgesproken of zo?’ Lachend kijk ik van haar naar Soof.

Uit het pakje komt een dagboek. Er zitten een paar kaartjes en briefjes bij. ‘Die mag je pas onderweg lezen,’ zegt mam. ‘We hebben allemaal iets voor je opgeschreven toen je vorige week die afscheidsborrel gaf.’

Nu snap ik waarom er steeds mensen met mam de gang in liepen die avond. Ik zoen haar op haar wang en houd mijn moeder even stevig vast. ‘Dank je wel! Ik zal alles opschrijven wat ik meemaak!’ Ik stop het in mijn tas, samen met het cadeau van Soof. Mam staat op en loopt naar de kassa om af te rekenen.

Nog maar tien minuten of zo, en dan zie ik hen een paar maanden niet meer. Ik veeg langs mijn wang. Tim ziet het en hij trekt me omhoog. Sinds pap weg is bij ons, is Tim een soort troostende figuur geworden. Hij doet zijn stevige armen om me heen en ik snuif de geur van zijn T-shirt op. De tranen komen toch wel en hij houdt me stil vast, terwijl hij over mijn haren strijkt.

Mam schraapt haar keel. ‘Kom, liefje, we gaan naar de douane. Anders lijkt het alsof je doodgaat in plaats van een fantastische reis maken.’

Ik wrijf lachend langs mijn wangen en pak mijn tas.

Dan staan we bij de douane. Hier mogen Soof, Tim en mam niet meer verder.

‘Dus je hebt alles? Paspoort, tickets...’

‘Mam,’ lach ik door mijn tranen heen. ‘Dat hebben we al gecheckt! Zo’n vijftig keer.’

‘En je stuurt direct een bericht als je geland bent!’ Ze kijkt me aan en ik knik. ‘En koop dan ook meteen een simkaart.’

Soof omhelst me. ‘O, ik ga je zo missen, maar heb het superleuk daar! Ik wilde dat ik meekon!’

‘Ik ook!’ Ik snuf en haal mijn neus op.

‘En elke dag whatsappen, hoor!’ Soof zoent me op mijn wang. ‘En geen dingen doen die ik ook niet zou doen. Je hoort soms van die stomme dingen...’

‘Beloofd.’ Ik krijg het er nauwelijks uit. Dan laat ze me los. Tim pakt me nog een keer vast en dan sta ik bij mam.

‘Dag, lieverd. Ga het leuk hebben. En als er iets is, onmiddellijk laten weten. Als het nodig is, boek ik zo een ticket die kant op. Ik hou van je. *Have fun* daar. En kom ook gewoon weer terug! Niet blijven hangen aan een Australische of Indonesische jongen, hoor!’ Ze knipoogt, maar dan komen ook bij mam de tranen. We moeten allebei huilen – ik nog het hardst.

Dan loop ik zonder nog om te kijken weg, de roltrap op naar boven.

De douanier kijkt me vriendelijk aan als ik mijn paspoort op de balie leg. Ik zie er natuurlijk niet uit nu, met mijn betraande ogen. ‘Alleen op vakantie?’ Hij knipoogt. ‘Indonesië?’ Hij kijkt naar het ticket dat in mijn paspoort zit. ‘Prachtig land! Geniet ervan!’

Ik knik en loop door naar niemandsland.

3

3 juni
Rainier

‘Maat, we komen te laat!’ Ik kijk naar de borden boven ons. De maximumsnelheid verandert van negentig naar vijftig. File. In de verte zie ik Schiphol al.

‘Ik kan moeilijk door de weilanden ploegen met mijn auto.’ Philip, mijn broer, kijkt me aan en remt af.

‘Misschien moet ik door de weilanden gaan rennen,’ zeg ik.

‘Slecht plan. Dan denken ze dat je een geflipte terrorist bent en schiet de marechaussee je neer. Bovendien zijn het niet zomaar weilanden. Het zijn landingsbanen.’

We kijken beiden naar een Boeing 747 van South African Airways die aan het landen is. Ik pak mijn telefoon en check de vertrektijd van mijn vlucht nog een keer. Als we niet langer dan twintig minuten oponthoud hebben, moet ik het halen.

‘Hoelang is het nou vliegen?’

‘Ruim dertien uur tot aan Jakarta, geloof ik.’

‘Lekker, man. Dan zit je gewoon in Azië.’ Mijn oudere broer – we schelen vier jaar – slaat even met zijn

hand op mijn schouder. De auto kruipt langzaam voort en ik kijk zenuwachtig op de tijdsaanduiding van mijn telefoon. ‘En beloof me één ding. Doe alsjeblieft geen stomme dingen, Rain.’

‘Zoals?’

Philip kijkt me met zijn grijze ogen aan. Sinds mams overlijden heeft hij donkere kringen onder zijn ogen.

‘Dat weet je heus wel. Gebruik geen drugs. Dat wordt in Azië niet echt gewaardeerd. Je kunt de doodstraf krijgen.’

‘Je weet dat ik dat niet meer doe. Maak je niet druk. Ik had het toen nodig.’

‘En nu niet meer? Kun je echt beweren dat je nooit meer blowt?! Pillen slikt?’

Ik kijk uit het raam naar een dalend toestel. ‘Nooit is nog lang. Ik doe mijn best. Je weet waarom ik het deed.’

We zwijgen.

Mam was ruim twee jaar ziek geweest. De kanker had haar van binnen opgevreten, haar wangen doen invallen als leeggelopen ballonnen, haar geraamte doen krimpen, haar haren doen uitvallen. Pap was machteloos geweest. Uiteindelijk was onze moeder zeven maanden geleden overleden.

Van mijn vader is niet zoveel meer over na haar dood. Hij zit eenzaam thuis en is een schim van wie hij ooit was. Hij mist haar vreselijk. Philip woonde al een paar jaar niet meer thuis en ikzelf was een onwillige toeschouwer geweest van hoe mijn ouders zich voorbereidden op mama's dood. Ze waren zo op elkaar gefocust, dat er nauwelijks ruimte leek voor mij en Philip om

ook afscheid van haar te nemen. Ik had me overbodig gevoeld.

Blowen had de pijn en het verdriet verdoofd. Ik werd vaste klant in de coffeeshop en bestelde altijd hetzelfde. Orange Bud. Eerst eens per week, maar als snel dagelijks en uiteindelijk kon ik de dag nauwelijks nog doorkomen zonder stoned te zijn. Ik ging naar grote trancefeesten en slikte daar pillen, waar ik de hele nacht op door kon. Mijn studie leed eronder.

Mijn ouders leken niets in de gaten te hebben. Die waren vooral bezig met zichzelf en elkaar. Mam was er elke dag weer slechter aan toe.

Philip was degene die me op de dag van mams uitvaart bij mijn revers greep. 'Lul. Je bent knetterstoned! Je zou verdomme iets zeggen, maar zo laat ik je niet achter het kathedraal staan. Mama verdient beter dan dit!'

Die dag had ik geen afscheid van mijn moeder mogen nemen door mijn toespraak voor te lezen. Philip had het woord gedaan en ik had versuft voor me uit gestaard in het crematorium.

Het had me wakker geschud en ik was gestopt met blowen en pillen. Het was loodzwaar geweest, en ik had een kleine terugval gehad, maar nu was ik al maanden schoon. Ik was gestopt met mijn studie en had besloten om een poos te gaan reizen. Ik was bang dat als ik thuis zou blijven, ik meegezogen zou worden in mijn vaders verdriet en zijn depressieve buien en dat ik dan toch weer zou gaan blowen.

Ik voelde me wel schuldig dat ik mijn vader nu helemaal alleen liet. Hij wilde niet mee naar Schiphol en

we hadden thuis al afscheid genomen. Toen ik in de zijspiegel had gekeken en mijn vader kleiner en kleiner had zien worden, had ik een dikke brok in mijn keel weggeslikt. Ik weet niet hoelang ik weg zal blijven en wanneer ik hem weer zal zien.

‘Ik zet je wel af bij de vertrekhal,’ zegt Phil en hij volgt de borden KISS & RIDE. ‘Als we eerst parkeren, haal je het echt niet.’

We stoppen voor de vertrekhal. Ik kijk naar mijn broer. ‘Ik ga je missen, man.’ Ik meen het. Philip is mijn anker geworden.

‘Ik jou. Hou contact, hè? Check af en toe even in met WhatsApp, stuur eens wat foto’s zodat we weten waar je bent.’

Ik knik en open de deur. ‘Phil? Let een beetje op die ouwe. Als er iets is, laat het me dan meteen weten. Dan kom ik onmiddellijk terug.’

Hij omhelst me even. Vroeger konden we ruziënd en vechtend over de vloer rollen.

‘Mam! Rain heeft mijn legokasteel kapot gemaakt!’

‘Mam! Phil heeft me een okkie op mijn hoofd gegeven!’ Een okkie was een vuistslag boven op je kruin.

Toen ik zestien was en Phil twintig, en hij uit huis ging, veranderde dat. Opeens werd hij de coole broer in een studentenhuus, waar ik kon gaan logeren en werd ik zijn broertje dat hij lachend op sleeptouw nam om de kroeg in te gaan.

‘Nou, opzouten voor we hier beiden staan te grienen.’ Phil lacht even en ik zie dat zijn ogen vochtig worden. ‘Goede vlucht!’

Ik knik en dan ren ik de vertrekhal in, waar het kri-oelt van de mensen. Er hangt een heel energieke, licht gespannen vibe. Iedereen hier is onderweg of moet nog afscheid nemen.

Ik wurm me langs wat mensen in een wachtrij, mom-pel dat het me spijt maar dat ik anders mijn vlucht mis en check snel mezelf en mijn bagage in. Ik vermijd de boze blikken van de mensen waar ik langs dring.

Met mijn boardingpass in mijn hand ren ik naar gate F07.

Ik kom buiten adem aan en ben de laatste passagier. De grondstewardessen kijken me geïrriteerd aan.

‘Op de valreep. Links en dan naar achteren, stoel 61E.’

Als ik maar niet naast een krijsende baby zit, denk ik. Of iemand die stinkt of iemand die non-stop wil praten. Iemand die me zijn hele levensverhaal gaat vertellen en van wie ik zeshonderd foto’s van zijn kleinkinderen moet bekijken. Allerlei ongewenste scenario’s passeren mijn gedachten terwijl ik me met mijn handbagage door de smalle gangen beweeg.

Er zit een meisje op stoel 61D. Ze heeft waterige ogen en kijkt onzeker op als ik mijn weekendtas op de stoel zet. Ik open het vak voor de handbagage en prop hem erin. Dan plof ik op de stoel neer en kijk haar lachend aan. Ze lijkt me een heel fijne medepassagier.

‘Shit, bijna mijn vlucht gemist!’